

Preek 3 mei 2009

ds. R. Koopmans, [e-mail](#), [Jozefkerk Assen](#)
[1 Samuel 11:1-13](#)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

We hebben onze onschuld verloren, zo luidde een van de commentaren op het gebeuren op Koninginnedag. Een beetje naïeve onschuld, dat wel. Want op televisie zien wij bijna dagelijks dat ergens ter wereld een feest ruw wordt verstoord door geweld. Maar toch, op ónze Koninginnedag, en zo dichtbij...

Ouderen onder ons hebben 10 mei 1940 nog bewust meegemaakt. De verraderlijke inval en de verbijstering. De strijd. Het bombardement en de capitulatie, en de bezetting, vijf jaren lang. Nederland verloor zijn onschuld. Hoe onbetrouwbaar was deze vijand. Hoe wankel was het verzet, en hoe kwetsbaar het vertrouwen. Maar gaandeweg werd nieuwe grond gezocht en gevonden. Niet alleen de voetbalstadions maar ook de kerken liepen vol. Zochten de mensen elkaar, of zochten ze ook God? Vonden ze Hem ook? Waar komt mijn hulp vandaan?

Volken onder de voet gelopen, landen leeg geplunderd, onschuldige mensen vermoord. Het is van toen en nu, het is van alle tijden.

Koning Nachas van de ammonieten, roversvolk bij uitstek, valt Jabes aan. Jabes is een kleine stad in het noorden van Israël. Aan de overkant van de Jordaan is het kwetsbaar gelegen, en dus een eenvoudige prooi voor wie kwaad wil.

Wat doen de belegerde inwoners van Jabes? Ze trekken niet ten strijde, maar doen koning Nachas een voorstel: als u met ons een verdrag sluit, dan zullen wij ons aan u onderwerpen.

De koning stemt toe, onder een voorwaarde: hij zal iedere inwoner van Jabes het rechteroog uitsteken. Hij wil deze laffe stad diep vernederen. De Jabesieten gaan akkoord met dit gezichtsverlies. Hun voorwaarde is: geef ons zeven dagen de tijd om hulp te zoeken. Lukt dat niet, dan geven we ons over. Zo luidt de afspraak.

Wat is dit voor afspraak...?! Met een compromis de vijand aan je willen binden. Is dat de oplossing? Probeerden de geallieerden voor de oorlog ook niet Hitler te vriend te houden, hem aan zijn beloften te houden? Vertrouwde ons land ook niet op zijn neutraliteit? Het kwam ons duur te staan. Verlies van gezicht en nog veel meer.

Maar er is meer aan de hand. En dat ontdekken we als we weten met wie we van doen hebben. De vijand is niet zomaar iemand met een ander standpunt, een andere mening die toch ook te respecteren is.

Nachas, de naam van de koning van Ammon, betekent letterlijk: slang.

Dan gaat ons een licht op. We denken aan den beginne. De slang in het paradijs. De misleider, de duivel, ook wel Satan genoemd. Koning Nachas is de verpersoonlijking van dit kwaad. In zijn arrogantie, in zijn onverzadigbare gemeenheid.

Wat Jabes hier doet is dus niet alleen maar onbevange polderen. Ze gooien het op een akkoordje met het kwaad, met de boze. En dat loopt niet goed af. Het is levensgevaarlijk! Een mens die gaat marchanderen met het kwade, verliest het juiste zicht op hoe het is. Een volk dat voor tirannen zwicht, zal meer dan lijf en goed verliezen. Dan dooft het licht.

Als het kwade ons belaagt. Als de boze ons verleidt. Dan komt het punt dat een mens moet zeggen: ho, stop! Geen stap verder! Nu is het genoeg. Wij wijken niet. Geen duimbreed! In de jaren 30 en 40 lag die grens bij de jodenvervolgung. Als Gods volk in het geding is. Dan moet men pal staan. Maar het is breder, want in Christus zijn wij allen Gods volk. Als mensen worden geknecht, vervolgd, gedood, daar is sprake van de Tegenstander met een grote T. Met hem valt niet te onderhandelen. Dat is knielen voor de overste der duisternis.

Jabes geeft zich over. Argeloos als duiven. Denkt koning Slang. Hij verheugt zich er al op hen de ogen uit te steken.

Toch moeten wij de Jabesieten iets nageven. Ze lijken argeloos als duiven, maar zijn in list de slang de baas. In hun zoektocht naar hulp.

‘Ik sla mijn ogen op naar de bergen, vanwaar zal mijn hulp komen?’ Van de andere stammen van Israël? Van je bondgenoten? Nou, dat is maar de vraag. Israël is geen eenheid in die jaren. Het is richtertijd. Ieder doet wat goed is in zijn ogen. Het is ieder voor zich en God voor ons allen. Wie komt vandaag de dag te hulp, als er geen oliebelangen op het spel staan? Ze hebben het gemerkt in Darfour, in Georgië, ze merken het in Sri Lanka. Mooie woorden, maar je kunt het wel schudden.

Maar dan komen de boden van Jabes aan in Gibeon, de woonplaats van Saul.

Saul, de pas verkozen koning van Israël. Maar ook de gezalfde koning. De door God gekozen koning. Saul is de Gezalfde van de Heer!

De inwoners van Jabes zoeken en vinden in hun diepste nood hun toevlucht bij de Gezalfde van de Heer. En wie dat doet, die komt niet bedrogen uit. Mijn hulp is van de Heer die hemel en aarde gemaakt heeft. Is er een andere helper dan de Heer, God en zijn Gezalfde?

Als Saul van de ellende hoort, wordt hij gegrepen door de Geest van God. In zijn geestdriftige woede hakt Saul zijn arme ossen in stukken. Dat komt op ons vreemd en wreed over. Maar het is Gods woede. Wanneer God het gejammer van mensen in nood ter ore komt raakt het Hem tot in het diepst van zijn ziel.

Niks verdrag. Geen compromis met het kwaad. De stukken vliegen er af. Saul stuurt de hompen vlees heel Israël door, naar alle kanten van het land. Zó zal gebeuren met jullie rundvee als jullie niet met Saul en Samuël ten strijde trekken!

Onder leiding van de Gezalfde des Heren klinkt ook vandaag tot ons de oproep: christenen, volk van God, wees toch één!

Kerken gaan soms onder in gekissebis en gehakketak. Ieder doet wat goed is in zijn ogen. We zoeken onze identiteit in het hervormd of gereformeerd zijn, in het reformatorisch of evangelisch zijn, in het protestant of katholiek zijn. En zo vormen we fronten tegenover elkaar, en zijn daar heel erg druk mee doende. Vaak zijn we net als de stammen van Israël niet bereid tot enig compromis.

Hebben we niet door dat het front daar ligt, waar koning Slang de scepter zwaait? Waar het kwade, waar de boze zich manifesteert? Waar het God en zijn volk gering worden geacht, mensen onder de voet worden gelopen, bespot, beledigd, gekwetst. Waar mensen elkaar de ogen uitsteken?

Het kwade, de boze, kan zich in onze tijd in vele gedaanten manifesteren. Vaak vermomd onder redelijkheid. Zijn optie stelt hij altijd als aantrekkelijk voor, als de verboden vrucht in het paradijs. We moeten op onze hoede zijn. In politiek en samenleving, maar ook in ons persoonlijk leven.

Waar komt onze hulp vandaan in deze tijd.

Laten wij met Jabes altijd onze toevlucht zoeken bij de Gezalfde van de Heer.

Jezus Christus. Want Christus betekent: gezalfde. In die naam is onze hulp.

Het is de Gezalfde, Christus, die de strijd met de boze aangaat. Hij is de enige die het kwaad bestrijden en overwinnen kan, want het kwade heeft op Hem geen vat.

Jezus heeft in confrontatie met de duivel in de woestijn niet toegegeven, het met hem niet op een akkoordje gegooid, maar heeft die verzoeking weerstaan, heel zijn leven lang. Toen Hij geworpen werd in het rijk van de boze, in het graf van de dood, kon Hij als enige de vorst van duisternis een nederlaag toebrengen in eigen huis. Zo werd het Pasen.

Zoals de Israëlieten in het voetspoor van koning Saul de ammonieten te lijf gingen, zo gaan wij in het spoor van Jezus. In zijn voetspoor zijn wij één.

Want onze identiteit ligt niet in onze stam. Niet in hervormd of gereformeerd zijn. Niet in Nederlander of Duitser of Marokkaan zijn. Niet in ons zelf.

Onze identiteit is in Christus. En in zijn we Christus geborgen, bij Hem zijn we veilig. Hij maakt ons vrij. Hij is onze vrede. Want in Hem zijn we de dood al gestorven, en in Hem mogen we opstaan. Dat maakt ons vrij van alle banden die ons knellen.

Christus voert de strijd.

Als de gezalfde Saul gewonnen heeft, zien we dat niet Israël uiteen valt, het zijn de ammonieten, geen twee blijven er bij elkaar. De strijd is gestreden, het land is bevrijd. En dan?

Is het dan bijtjesdag?

Sauls aanhangers vinden van wel. Mensen die niet geloofden in de Gezalfde Gods, die schamper hadden geroepen: móet die onze koning zijn? Hun moet een lesje worden geleerd. Op 5 mei 1945 ging dat ook zo.

Maar koning Saul wil er niets van weten: vandaag is het feest, er wordt hier niemand gedood! Dood en feest passen niet bij elkaar. Wat dat betreft is ons gevoel ten aanzien van donderdag jl. authentiek.

Maar er is meer: ook hierin spiegelt Saul ons de Geest van God voor. Hij die barmhartig is, en vol vergeving. De Heer is niet voor heiligen gekomen, Hij bemint de zondaars. Juist ook mensen die falen in hun vertrouwen. Hij weet dat wij geen helden zijn, niemand van ons. Hij weet dat wij geneigd zijn tot compromissen sluiten met het kwaad. Hij weet hoe wij aarzelen, twijfelen, om ons toe te vertrouwen aan zijn Gezalfde. Moet die ons redden?

Wij zijn allen zondaars. We oordelen niet over elkaar. We laten het oordeel aan God over. Van Hem krijgt ieder mens de tijd. De tijd om zich te bekeren, zich te laten overtuigen door de overwinning die Jezus heeft behaald.

Met psalm 124 kunnen we zeggen: als de Heer niet met ons was geweest, we waren al lang vergaan.

Onze vrede vinden wij, als wij ons toevertrouwen aan Jezus Christus met heel ons hart en heel onze ziel. Zonder compromis, restloos, helemaal. In een leven met Hem, in Hem, vind je ook de ware vrijheid.

Amen.